

יולי 2020

נשים במועצות הדתיות: נייר עמדה

תקציר

- הממסד הדתי נמצא הרחק מאחורי מרבית מגזר הציבורי במתן ייצוג לנשים, בפרט בתפקידים בעלי סמכות והשפעה.¹ משום שרוב המינויים הנעשים בהתאם לדין הדתי סגורים בפני נשים, חשוב להביא לייצוג שוויוני ככל הניתן בגופים האזרחיים שאמונים על מתן שירותי דת לציבור.
- ייצוגן של נשים כיום, עומד על כ-3% מכלל הממונים על המועצות הדתיות.
- גם המצב ערב הבחירות לרשויות המקומיות האחרונות היה בכי רע, אז נשים היוו כ-15% מכלל החברים במועצות הדתיות הנבחרות בלבד.
- תת הייצוג של נשים מבטא פגיעה בעיקרון הייצוג של האוכלוסייה המקומית בכל מועצה דתית.
- על המשרד לשירותי דת לפעול למינוין של מועצות דתיות נבחרות, יחד עם תיקוני חקיקה שיביאו לייעול תהליך הבחירה.

רקע

לפי חוק שירותי הדת היהודיים, בראש המועצה הדתית עומדת מועצה שנקראת גם היא "מועצה דתית", ודומה באופייה למועצת עיר. בחירת חברי המועצה הדתית מתחלקת בין מספר גופים כך ש-45% מהחברים בוחר המשרד לשירותי דת, 45% בוחרת הרשות המקומית ו-10% בוחרת הרבנות המקומית, כאשר לכל הגופים יש זכות להטיל וטו על כל אחד מן המועמדים. על פי החוק, את המועצה הדתית הנבחרת יש למנות עד תום שנה מיום הבחירות לרשויות המקומיות. תיקון לחוק מ-2004 קובע כי במקרה שבו לא נבחרה מועצה בגלל אי הסכמה בין שלושת הגופים, השר לשירותי דת רשאי למנות שני ממונים זמניים עד אשר תיבחר מועצה.

בתי המשפט קבעו כי על חברי המועצה הדתית להיקבע לפי חלוקת הסיעות ברשות המקומית.²
הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, אשר מופיעות בהנחיות המשרד לשירותי דת, קובעות כי לפחות 30% מהמועצה צריכות להיות נשים.³

המועצות הדתיות מספקות את שירותי הדת לכלל הציבור היהודי החפץ בכך. חלק מן השירותים, כמו מערך המקוואות, מיועדים בעיקר לנשים. ייצוג לנשים במועצה הדתית, תאפשר את השמעת קולן של נשים בתהליכי קבלת ההחלטות ועיצוב אופייה של המועצה עבור כל אדם המבקש לבוא בשעריה ולקבל את שירותיה.

הרעת המצב בעקבות ממשלת המעבר:

ערב הבחירות לרשויות המקומיות, עמדו בראש כשני שליש מהמועצות הדתיות ממונים של השר לשירותי דת, ולא מועצה נבחרת שמייצגת את הציבור המקומי באופן דמוקרטי. נכון לספטמבר 2019, היו רק 60 מועצות דתיות נבחרות, כאשר בכל אחת מהן כ-15% נשים במוצע, בניגוד

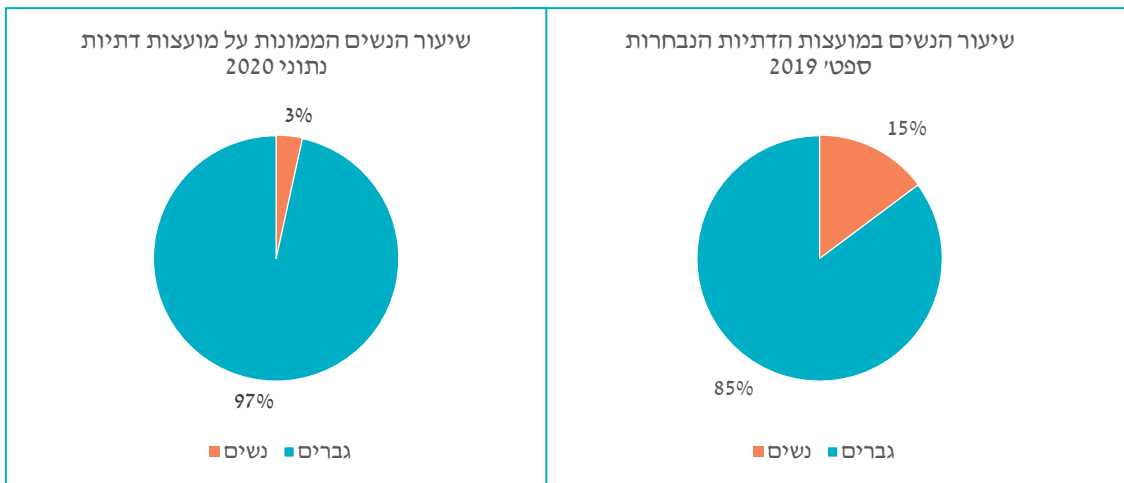
¹ עדו אבגר, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, "ייצוג נשים במגזר הציבורי", 13.8.2019.

² בג"ץ 121/86, סיעת ש"ס נ' השר לענייני דתות

³ המשרד לשירותי דת, חוזר מנכ"ל ע"ז, 13.8.17, עמ' 33.

להנחיות היועמ"ש. כאשר לוקחים בחשבון גם את מספר הנשים הממונות מבין המועצות שבראשן עומדים ממונים, שיעור הנשים במועצות הדתיות צונח ל-7% בלבד.

בחצי השנה האחרונה המצב הורע. בתום שנה לבחירות המקומיות כיהנה ממשלת מעבר עד ליום 17.05.2020. בתקופה זו, פורקו כל המועצות הדתיות הנבחרות, וכיום בראש כל המועצות עומדים ממונים זמניים מטעם השר לשירותי דת. בין כלל הממונים ישנן תשע נשים בלבד (כ-3% בלבד), ורק ארבע מהן בעלות סמכות הכרעה.



המצב הנוכחי איננו עומד בעקרון השוויון כפי שמתבטא בחוק שיווי זכויות האישה, ואף לא בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה.

תת הייצוג של נשים, מצטרף לכלל הליקויים בכל הנוגע למגוון החברים במועצה הדתית, אשר על פי חוק נדרש לייצג את מגוון האוכלוסייה המקומית.

הצעת 'עתים'

1. כעת, לאחר שהורכבה ממשלה, על המשרד לשירותי דת להתחייב למינוי של מועצות דתיות נבחרות בכלל הרשויות, שיביאו לייצוג של האוכלוסייה המקומית בכל מועצה.
2. יש לפעול למען מינוי מועצות נבחרות תוך חתירה לשוויון מגדרי, לכל הפחות בהתאם לחובת הייצוג ההולם אשר נקבעה על ידי היועץ המשפטי לממשלה ובחוזר מנכ"ל המשרד לשירותי דת. הדרישה לייצוג ההולם צריכה לחייב את כלל הגופים שבחרים נציגים למועצה הדתית: המועצה המקומית, השר לשירותי דת והרבנות המקומית.
3. בכדי להבטיח מינוי של מועצות דתיות נבחרות, יש לפעול לתיקון חוק שירותי הדת היהודיים ולביטול סעיף הוטו שמונע את הרכבתן של מועצות באופן דמוקרטי כפי שנקבע בחוק.